RAPORT DE EXPERTIZĂ

La proiectul de Lege cu privire la veteranii de război

Tipul actului vizat de proiect:

Înregistrat cu nr.

Domeniul:

din:

I. EVALUAREA GENERALĂ

1. Autor al actului normativ este grup de deputați în Parlament , autor nemijlocit - grup de deputați în Parlament

2. Categoria actului normativ propus: Lege organică , ceea ce corespunde/nu corespunde art.72 din Constituţie şi Legii 100/2017 privind actele normative.

Expertul nu are obiecţii la categoria actului

3. Scopul promovării proiectului

Potrivit Notei informative, scopul proiectului examinat constă în stabilirea statutului veteranilor de război și diferențierea lor de celelalte categorii de veterani reglementate în Legea nr.190/2003, precum și promovarea spiritului patriotic al cetățenilor.

4. Respectarea transparenței decizionale

Conform prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, trebuie să se respecte următoarele etape:
- informarea publicului referitor la iniţierea elaborării deciziei;
- punerea la dispoziţia părţilor interesate a proiectului de decizie şi a materialelor aferente acestuia;
- consultarea cetăţenilor, asociaţiilor constituite în corespundere cu legea, altor părţi interesate;
- examinarea recomandărilor cetăţenilor, asociaţiilor constituite în corespundere cu legea, altor părţi interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;
- informarea publicului referitor la deciziile adoptate.

Din analiza paginii web oficiale a Parlamentului, constatăm înregistrarea și introducerea în procedură legislativă a proiectului supus expertizei. Proiectul de act normativ cu privire la veteranii de război, însoțit de nota informativă, este plasat la compartimentul „Procesul legislativ”, ca inițiativă legislativă a unui grup de

deputați în Parlament cu nr. de înregistrare 194 din 25 iunie 2024.

Autorul menționează în nota informativă că, anunțul de plasare a proiectului pentru consultare publică se va realiza în ordinea prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional. De asemenea, este indicat că proiectul de lege a fost supus consultărilor publice cu asociațiile veteranilor de război.

La data de 3 iulie, curent, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, comisia permanentă sesizată în fond, a supus consultărilor publice proiectul de lege cu privire la veteranii de război. La discuții au participat deputați, reprezentanți ai instituțiilor statului din domeniu și ai mai multor asociații din țară.

Propunerile expuse în cadrul consultărilor publice urmează să fie analizate și luate în considerare la definitivarea și îmbunătățirea documentului. Ulterior, proiectul de lege urmează să fie examinat de comisiile permanente și propus spre adoptare în plenul Parlamentului. Se propune ca inițiativa legislativă să intre în vigoare la începutul anului 2025.

Etapele transparenței procesului decizional nu au fost respectate

Termenele de plasare și consultare a proiectului au fost respectate

Sinteza recomandărilor pe pagina web a autorului nu a fost plasata

II. FUNDAMENTAREA PROIECTULUI

5. Structura notei informative

Nota informativă respectă structura prevăzută de anexa Legii nr. 100/2017 și include secțiunile prevăzute de aceasta.

Nota informativă corespunde structurii

6. Suficienţa argumentării.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de nota informativă care cuprinde un șir de compartimente în care se indică informația necesară.
Argumentele invocate de autor în nota informativă justifică necesitatea elaborării proiectului, însă subliniem faptul insuficienței argumentării unor compartimente din nota informativă: fundamentarea economico-financiară; compatibilitatea cu legislația comunitară şi alte standarde internaţionale, modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare.

Argumentarea e suficientă

7. Compatibilitatea cu legislaţia comunitară şi alte standarde internaţionale.

Proiectul de lege nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Nota / proiectul nu conţine referinţe la acquis-ul comunitar

Nota / proiectul nu conţine referinţe la alte standarde internaţionale relevante

8. Fundamentarea economico-financiară.

Cu referire la fundamentarea economico-financiară, condiție obligatorie, potrivit art. 30 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 100/2017, autorul menționează în nota informativă că, proiectul de lege nu prevede modificarea

bugetului de stat, în sensul majorării acestuia, dar determină modificarea procedurii de cuantificare și alocare. Astfel, dacă la momentul actual mijloacele financiare sunt virate pentru biletele de tratament sanatorial, ulterior în mod proporțional aceste mijloace urmează să fie repartizate nemijlocit în contul veteranului de război. Or, în partea ce ține de ajutorul pentru perioada rece a anului, acesta va fi monetizat și repartizat lunar. Prin urmare, suma alocată pentru oferirea măsurilor de protecție a veteranilor de război, nu va fi majorată, dar va fi modificată procedura de gestionare în sensul valorificării drepturilor veteranilor de război.

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli financiare

Nota informativă nu conține fundamentarea economico-financiară

9. Analiza impactului de reglementare.

Analiza impactului de reglementare a proiectului nu este necesară

Analiza impactului de reglementare a proiectului nu este suficient argumentată/documentată

10. Analiza ex-ante.

Analiza ex-ante a proiectului nu este necesară

Analiza ex-ante a proiectului nu este suficient argumentată/documentată

III. EVALUAREA DE FOND

11. Stabilirea şi promovarea unor interese / beneficii.

Una din îndatoririle fundamentale ale cetățenilor Republicii Moldova consfințite în Constituție este prevăzută la art. 57 și stabilește apărarea Patriei. Acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova este dovada vie că promovarea spiritului patriotic și comemorarea memoriei celor căzuți pentru apărarea Patriei este inerentă. Elaborarea proiectului de act normativ este determinată de necesitatea separării categoriilor de veterani de război de celelalte categorii de veterani care fac obiectul reglementării la momentul actual în Legea nr 190/2003 cu privire la veterani. Proiectul de lege vine să contureze respectul față de veteranii de război, prin promovarea patriotismului în societate, asigurarea plenară a implementării garanțiilor prevăzute și la moment de Legea nr. 190/2003 cu privire la veterani, unele dintre care poartă un caracter declarativ.

Autorul subliniază că abordarea separată a reglementării normative cu referire la veteranii de război în raport cu alte categorii de veterani, este concepută și în sistemele de drept ale altor state, cum este exemplul României.

Proiectul promovează interese, beneficii

Promovarea intereselor/beneficiilor se face cu respectarea interesului public

12. Prejudicii aduse prin aplicarea actului.

Proiectul de lege definește statutul veteranilor de război și prezintă categoriile veteranilor de război. Este reglementat rolul asociațiilor de veteranilor de război în valorificarea garanțiilor și intereselor veteranilor de război. De asemenea, proiectul actului normativ conține reglementări clare despre protecția socială, medicală și facilitățile de care vor beneficia veteranii de război. Respectiv, veteranii vor primi o alocație lunară în mărime de 40 % din mărimea salariul minim pe țară, iar pentru cei cu dizabilități alocația va constitui 60 %.

Veteranii de război care se încadrează în mai multe categorii vor beneficia suplimentar de o alocație cu 30 % mai mare. De menționat că mărimea alocației lunare de stat va fi actualizată la fiecare majorare a salariului minim pe țară. Totodată, se propune ca mijloacele financiare alocate pentru biletele de tratament sanatorial și pentru compensarea cheltuielilor de transport să poată fi monetizate și repartizate lunar. Astfel, veteranii de război vor putea să gestioneze singuri mijloacele financiare și să identifice sanatoriul și perioada pentru tratament pe care și-o dorește.

Din analiza efectuată, constatăm că proiectul de act normativ cu privire la veteranii de război nu este susceptibil de a prejudicia anumite categorii şi are o justificare legitimă.

La aplicare, proiectul nu va aduce prejudicii

Prejudicierea intereselor/beneficiilor nu se face cu respectarea interesului public

13. Vulnerabilitatea proiectului din perspectiva drepturilor omului

Analiza prevederilor proiectului din perspectiva drepturilor omului arată că acesta este în deplină concordanță cu prevederile Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale, precum și cu dispozițiile Constituției Republicii Moldova și a tratatelor internaționale la care este parte Republica Moldova.

Reținem că proiectul de lege nu extinde categoriile de garanții sau drepturi prevăzute la momentul actual de Legea nr. 190/2003, dar urmărește scopul de a le actualiza și a asigura executarea plenară a acestora prin conferirea dreptului veteranului de război de a alege în anumite situații executarea prevederilor legii, reieșind din interesele subiectului beneficiar.

Proiectul respectă drepturile/libertăţile

14. Compatibilitatea proiectului cu prevederile cadrului normativ național

Proiectul de lege se incorporează în sistemul actelor normative, respectiv legislația secundară și legislația conexă urmează a fi ajustată, după caz.

Proiectul este compatibil cadrului normativ naţional

15. Analiza detaliată a prevederilor

Nr. obiecției	Art.	Text	Obiecții	Elemente de coruptibilitate/vulnerabilitate	Recomandări

1	Articolul 3.	Articolul 3. Legislaţia cu privire la veteranii de război (2) În cazul în care prevederile prezentei legi contravin prevederilor tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte, se aplică prevederile tratatelor internaţionale.	Norma alin. (2) al art. 3 din proiectul de lege repetă norma constituțională de la art. 4 alin. (2) „Dacă există neconcordanţe între pactele şi tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte şi legile ei interne, prioritate au reglementările internaţionale.” Întru excluderea dublărilor considerăm necesar de a exclude norma alin. (2).	Array	Recomandăm excluderea alin. (2), ca fiind de prisos.
2	Articolul 4.	Articolul 4. Politica statului cu privire la veteranii de război (1) Statul recunoaște și apreciază eroismul și sacrificiul veteranilor de război în apărarea suveranității, independenței și integrității teritoriale a Republicii Moldova, a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. (3) Protecția socială a tuturor categoriilor de veterani de război este o prioritate de stat.	Cetăţenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile şi de libertăţile consacrate prin Constituţie şi prin alte legi şi au obligaţiile prevăzute de acestea (art.15 din Constituţie). Respectarea şi ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. La alin. (1), considerăm necesar de a revedea norma, în sensul evidențierii tuturor veteranilor de război, inclusiv și ai celor care au participat la acțiunile de luptă din Afganistan.	Array	Recomandăm de a reformula norma alin. (1) întru excluderea discriminării unor categorii de veterani. La alin. (3) recomandăm substituirea cuvintelor „este o prioritate de stat” cu cuvintele „reprezintă o prioritate națională”.

3	Articolul 5.	Articolul 5. Noțiunea de veteran de război Veteran de război se consideră cetățeanul Republicii Moldova care a participat la acțiuni de luptă pentru apărarea Patriei și care se încadrează în una din categoriile stabilite de prezenta lege.	Potrivit art. 5, la noțiunea de „veteran de război” se consideră cetățeanul Republicii Moldova care a participat la acțiuni de luptă pentru apărarea Patriei și care se încadrează în una din categoriile stabilite de prezenta lege. Astfel, se face referire expres la două aspecte: - care a participat la acțiuni de luptă pentru apărarea Patriei; și - care se încadrează în una din categoriile stabilite de prezenta lege. Categoriile de veterani de război sunt stabilite la art. 9 din proiect: „(1) Veterani de război sunt recunoscuţi cetăţenii Republicii Moldova: a) care au participat la acţiunile de luptă pentru apărarea suveranităţii, independenței și integrităţii teritoriale a Republicii Moldova; b) care au participat la acţiunile de luptă din Afganistan; c) care au participat la acțiuni de luptă pe teritoriul altor state - lista categoriilor de persoane, teritoriile şi perioadele acțiunilor de luptă la care au participat se stabilește de Guvern; d) care au participat la cel de al doilea război Mondial și cei asimilați lor – lista categoriilor de persoane se stabilește de Guvern; e) care au participat la cel de-al doilea război mondial în cadrul armatei române;” Reieșind din categoriile propuse, pentru claritate, considerăm necesar de a revedea noțiunea de „veteran de război” redată la art. 5 prin prisma prevederilor art. 9 din proiect.	Array	Propunem completarea normei de la art. 5 cu prevederi care s-ar referi la toate categoriile de veterani de război, nu doar la cei care au participat la acțiuni de luptă pentru apărarea Patriei. Astfel, recomandăm de a expune noțiunea de „veteran de război” în redacție nouă.

4	Articolul 6.	Articolul 6. Neadmiterea discriminării veteranilor de război (2) Discriminarea sub orice formă a veteranilor de război inclusiv pe criteriu de participare la acțiuni de luptă este interzisă și se sancționează conform legii.	Atragem atenție la utilizarea cuvântului „inclusiv”, care admite interpretări abuzive este formularea conținută în reglementare, care are sens neclar sau echivoc ceea ce permite interpretări abuzive.	Array	Recomandăm de a exclude cuvântul „inclusiv”.

5	Articolul 7.	Articolul 7. Competențe și responsabilități în domeniul protejării drepturilor veteranilor de război	Potrivit prevederilor art.54 alin.(1) lit. c) din Legea nr.100/2017 - terminologia utilizată este constantă, uniformă şi corespunde celei utilizate în alte acte normative. În acest sens, propunem de a revedea textul art. 7 și de a utiliza terminologia utilizată în actele normative. Se cere a fi modificat textul părții introductive al alin. (1), textul alin. (1) lit. b), textul alin. (2) și (3). Este necesară indicarea corectă a denumirii Ministerului Educației și Cercetării	Array	Propunem de a expune textul părții introductive al alin. (1) într-o nouă redacție: „(1) Ministerul Apărării este responsabil de elaborarea și promovarea politicilor publice în domeniul protejării drepturilor veteranilor de război și are următoarele competențe:”; În textul de la lit. b) sintagma „Ministerul Educației” se va substitui cu sintagma „Ministerul Educației și Cercetării”; Propunem de a expune textul alin.(2) în următoarea redacție: „(2) Ministerul Muncii și Protecției Sociale este responsabil de elaborarea și promovarea politicilor publice în domeniul social, pe segmentul măsurilor de protecție socială a veteranilor de război.”; Propunem de a expune textul alin.(3) în următoarea redacție: „(3) Ministerul Sănătății este responsabil de elaborarea și promovarea politicilor publice în domeniul sănătății, pe segmentul măsurilor de protecție socială a veteranilor de război.”; Pe tot parcursul textului este necesară modificarea corectă a denumirii Ministerului Educației și Cercetării

6	Articolul 8.	Articolul 8. Coordonarea și implementarea politicilor pentru veteranii de război (2) Consiliul Național pentru problemele veteranilor de război este o structură autonomă de coordonare a activităților autorităților publice cu competențe în domeniul realizării drepturilor veteranilor de război și a membrilor familiilor acestora.	În temeiul art.26 din Legea nr.190/2003 cu privire la veterani, Guvernul a aprobat Hotărârea nr. 20/2020 cu privire la Consiliul naţional pentru problemele veteranilor de război. Potrivit pct. 1 din Regulamentul privind activitatea Consiliului naţional pentru problemele veteranilor de război (anexa nr. 2 a HG), „Consiliul naţional pentru problemele veteranilor de război (în continuare – Consiliu) este un organ colegial consultativ, instituit în scopul coordonării politicii de stat, programelor, planurilor şi acţiunilor de protecţie socială a veteranilor de război, precum şi al asigurării pentru această categorie de populaţie a posibilităţilor egale de realizare a drepturilor şi libertăţilor constituţionale.” Prin urmare, se cere a substitui cuvintele „o structură autonomă” cu textul „un organ colegial consultativ”.	Array	Recomandăm în textul alin. (2) de a substitui cuvintele „o structură autonomă” cu textul „un organ colegial consultativ", fie urmează a fi exclus din proiect, deoarece statutul acestuia este definit în Hotărârea Guvernului nr. 20/2020 cu privire la Consiliul naţional pentru problemele veteranilor de război.

7	Articolul 9.	Articolul 9. Categoriile de veterani de război (1) Veterani de război sunt recunoscuţi cetăţenii Republicii Moldova: a) care au participat la acţiunile de luptă pentru apărarea suveranităţii, independenţei şi integrităţii teritoriale a Republicii Moldova; b) care au participat la acţiunile de luptă din Afganistan; c) care au participat la acţiuni de luptă pe teritoriul altor state - lista categoriilor de persoane, teritoriile şi perioadele acţiunilor de luptă la care au participat se stabileşte de Guvern; d) care au participat la cel de al doilea război Mondial și cei asimilați lor – lista categoriilor de persoane se stabilește de Guvern; e) care au participat la cel de-al doilea război mondial în cadrul armatei române; (2) Lista categoriilor de veterani este stabilită exhaustiv, de prezenta lege.	Potrivit prevederilor art.54 alin. (1) lit. c) din Legea nr.100/2017 - terminologia utilizată este constantă, uniformă şi corespunde celei utilizate în alte acte normative. În acest sens, propunem de a revedea textul art. 9 și de a utiliza terminologia utilizată în actele normative (a se vedea în acest sens Legea nr.190/2003 cu privire la veterani, Legea nr.63/2022 privind susţinerea participanţilor la acțiunile de luptă pentru apărarea integrităţii teritoriale şi a independenţei Republicii Moldova şi a membrilor familiilor lor în contextul comemorării a 30 de ani de la acţiunile de luptă de pe Nistru şi pentru modificarea unor acte normative). La alin. (1) textul de la lit. d) și lit. e) urmează a fi revăzut, în sensul excluderii repetării. La alin. (2) cu referire la lista categoriilor de veterani, considerăm de prisos această normă. Considerăm necesar de a fi revăzute categoriile de veterani stabilite la alin. (1) al art.9 și de a le expune clar, pentru a nu crea diferite interpretări.	Array	Propunem la alin. (1) lit. a) textul „acțiunile de luptă pentru apărarea suveranității, independenței și integrității teritoriale a Republicii Moldova” de a substitui cu textul „acțiuni de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova”; Propunem de a comasa norma de la lit. b) cu lit. c) iar lit. d) cu lit. e) și de a le expune în două norme: lit. b) și lit. c). Propunem de a fi revăzute categoriile de veterani stabilite la alin. (1) al art.9 și de a le expune clar.
8	Articolul 10.	Articolul 10. Statutul veteranilor de război (1) Statutul de veteran de război este confirmat prin legitimația de veteran de război.	Proiectul de lege prevede categoriile de veterani de război la art. 9. În acest sens, pentru claritate și excluderea diferitor interpretări, cu referire la statutul de veteran de război, considerăm necesar de a indica expres în textul proiectului că statutul de veteran este atribuit de prezentul act normativ. Astfel, textul alin.(1) se va completa după textul „Statutul de veteran de război este” cu textul „atribuit de prezenta lege”.	Array	Recomandăm de a completa norma alin. (1) după textul „Statutul de veteran de război este” cu textul „atribuit de prezenta lege”.

9	Articolul 11.	Articolul 11. Asociațiile veteranilor de război (1) Asociațiile veteranilor de război se constituie pentru apărarea drepturilor și garanțiilor sociale, pentru promovarea intereselor veteranilor de război, precum și pentru participarea lor activă în viața publică și implicarea la educarea tinerei generații în spiritul patriotismului și devotamentului pentru apărarea Patriei. În acest scop asociațiile veteranilor de război cooperează cu Ministerul Apărării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănatății, Ministerul Educației și Cercetării și alte autorități publice, pentru realizarea programelor comune îndreptate spre promovarea politicilor de stat pentru veteranii de război. (2) Asociațiile veteranilor de război mobilizează veteranii de război pentru organizarea evenimentelor de cinstire și comemorare a veteranilor de război. Contribuie cu susținerea Ministerului Apărării și administrației publice locale la organizarea funerariilor veteranilor de război și instalarea pietrelor funerare.	Reieșind din competențele și atribuțiile Ministerului Afacerilor Interne, precum și din faptul că angajații / foști angajați ai ministerului se atribuie categoriilor de veteran de război, considerăm echitabil de a include și Ministerului Afacerilor Interne, în vederea cooperării cu asociațiile veteranilor la realizarea programelor comune îndreptate spre promovarea politicilor de stat pentru veteranii de război.	Array	Recomandăm de a completa textul alin. (1) și (2) după textul „Ministerul Apărării,” cu textul „Ministerul Afacerilor Interne”.

10	Articolul 13.	Articolul 13. Calcularea în vechimea în muncă a perioadei de participare la acțiunile de luptă (1) La calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea dreptului la pensie pentru limită de vârstă perioada de participare la acțiunile de luptă a veteranilor de război se calculează, în cuantum de 3 zile pentru o zi. (2) La calcularea perioadei de participare la acțiunile de luptă se includ zilele de spitalizare și tratament ca urmare a rănirilor, contuziilor, precum și perioada aflării în prizonierat.	Atragem atenție că, Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, nu prevede noțiunea de „vechime în muncă”. Totodată, este de menționat că, art. 50 alin. (1) lit. f) din Legea supra prevede că, în stagiul de cotizare se includ perioadele în care s-au desfăşurat următoarele activităţi pînă la 1 ianuarie 1999: „f) participarea la acţiunile de luptă pentru apărarea integrităţii teritoriale şi a independenţei Republicii Moldova în perioada 2 martie – 13 august 1992, care se include în stagiul de cotizare în mărime triplă.” Art. 13 din proiect, necesită a fi revăzut și redactat.	Array	Recomandăm revizuirea prevederilor art. 13, care să includă toate categoriile de veterani la calculare.
11	Articolul 14.	Articolul 14. Alocația lunară de stat a veteranului de război (1) Drept omagiu și recunoștință pentru sacrificiul și devotamentul veteranilor de război, se stabilește o alocație lunară de stat în mărimea de 40% (2000 lei) din mărimea salariului minim pe țară, iar veteranilor cu dizabilități de pe urma războiului 60% din mărimea salariului minim pe țară. (3000 lei) (2) Mărimea alocației lunare de stat prevăzută la alineatul (1) se actualizează la fiecare majorare a salariului minim pe țară și se acordă veteranilor de război.	Cu referire la alocația lunară de stat a veteranului de război, considerăm necesar de a exclude cifrele / sumele luate între paranteze, indicate expres în textul alin. (1) din proiect „(2000 lei)” și „(3000 lei)”. Potrivit alin. (2), mărimea alocației lunare de stat prevăzută la alineatul (1) se actualizează la fiecare majorare a salariului minim pe țară. Este de menționat că, alocația lunară de stat se va calcula în rată procentuală din cuantumul salariului minim pe țară la momentul intrării în vigoare a actului normativ. La alin.(2) cuvintele „și se acordă veteranilor de război” urmează a fi excluse, ca fiind de prisos.	Array	Recomandăm în textul alin. (1) de a exclude textul „(2000 lei)” și „(3000 lei)”. La alin. (2) cuvintele „și se acordă veteranilor de război” se vor exclude.

12	Articolul 15.	Articolul 15. Măsuri de protecție socială a veteranilor de război (2) Veteranii de război au dreptul la: a) asigurare cu locuință socială cu prioritate; b) plasare în Centre de plasament temporar pentru veteranii de război expuși riscului social, fără adăpost sau abandonați de familie, sau în mod prioritar la îngrijire socială la domiciliu; c) ajutor de deces în mărime de un salariu mediu pe economie, prin derogare de la art. 21 alin.(5) din Legea nr. 289/2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale. Ajutorul de deces este acordat în condițiile stabilite de Hotărîrea Guvernului nr. 1442/2006 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de stabilire și plată a ajutorului de deces. (3) Cheltuielile legate de acordarea prestaţiilor menționate la alin.(2) al prezentului articol vor fi suportate din bugetul de stat, cu excepția celor prevăzute la lit.c) și d) care este suportată din contul bugetului asigurărilor sociale de stat.	Textul alin. (2) al art. 15 este structurat în trei diviziuni însemnate cu lit. a), b) și c). Astfel, în textul alin. (3) se va exclude textul ce face trimitere la lit. d) a alin. (2).	Array	În textul alin. (3), textul „și d)” se va exclude.
13	Articolul 16.	Articolul 16. Măsuri de protecție medicală a veteranilor de război	Întru respectarea prevederilor art. 54 alin.(1) lit. c) din Legea nr.100/2017, în denumirea art. 16 din proiect, cuvântul „medicală” se va substitui cu sintagma „în domeniul ocrotirii sănătății”.	Array	În denumirea art. 16 din proiect, cuvântul „medicală” se va substitui cu sintagma „în domeniul ocrotirii sănătății”.

14	Articolul 17.	Articolul 17. Facilități suplimentare veteranilor de război Veteranii de război au dreptul la facilități suplimentare mecanismelor de protecție socială și medicală, precum: b) concediu suplimentar plătit pe un termen de până la 14 zile calendaristice, acordat la cerere;	Întru respectarea prevederilor art.54 alin.(1) lit. c) din Legea nr.100/2017, în textul dispoziției introductive a art. 17 din proiect, cuvântul „medicală” se va substitui cu sintagma „în domeniul ocrotirii sănătății”. Întru respectarea utilizării terminologiei constante, în textul de la litera b) cuvintele „concediu suplimentar plătit” urmează a fi înlocuite cu termenul „concediu de odihnă anual suplimentar plătit” conform prevederilor art. 121 din Codul muncii RM.	Array	În textul dispoziției introductive a art. 17 cuvântul „medicală” se va substitui cu sintagma „în domeniul ocrotirii sănătății”. În textul de la litera b) textul „concediu suplimentar plătit” se va substitui cu textul „concediu de odihnă anual suplimentar plătit”.
15	Articolul 18.	Articolul 18. Facilități acordate veteranilor de război de către autoritățile administrației publice locale (1) În conformitate cu legislaţia în vigoare, autorităţile administraţiei publice locale au dreptul să stabilească, din contul mijloacelor unităţilor administrativ-teritoriale facilităţi suplimentare pentru veteranii de război, inclusiv compensarea cheltuielilor pentru serviciile comunale. 3) Agenţii economici care desfășoară activitate de filantropie sau de sponsorizare pentru veteranii de război sau asociațiile de veterani de război, beneficiază de facilități fiscale în conformitate cu legislația în vigoare.	În textul alin. (1) și (3) din sintagma „legislația în vigoare”, cuvintele „în vigoare” se vor exclude”, ca fiind inutile. Regula generală este că referințele la actele normative reprezintă referințe la legislația în vigoare și doar pentru excepțiile de la regulă se va specifica dacă este vorba despre legislația aplicabilă la un anumit moment.	Array	În textul alin. (1) și (3) sintagma „în vigoare” se va exclude;

16	Articolul 20. - 21.	Articolul 20. Alocaţii de stat veteranilor de război pentru merite deosebite faţă de stat (1) Au dreptul la alocație lunară de stat veteranii de război care au fost decorați cu distincții de stat pentru merite deosebite față de stat, în temeiul Legii nr.1123/1992 cu privire la distincţiile de stat ale Republicii Moldova și Hotărârii Parlamentului nr. 533/1995. (2) Alocația lunară de stat se stabilește în următoarele cuantumuri: a) veteranilor de război cărora li s-au conferit titluri onorifice (inclusiv titluri asimilate lor) – 50 de lei; b) veteranilor de război decorate cu cruci şi medalii (inclusiv cu medalii asimilate lor) – 100 de lei; c) veteranilor de război decorate cu medaliile "Meritul Militar", "Pentru Vitejie" (inclusiv cu medalii asimilate lor) – 150 de lei; d) veteranilor de război decorate cu ordinul "Credință Patriei", clasele I, II sau III, pentru participare la acţiunile de luptă pentru apărarea integrităţii teritoriale şi a independenţei Republicii Moldova – 300 de lei; e) veteranilor de război decorate cu ordine (inclusiv cu ordine asimilate lor) – 200 de lei; f) veteranilor de război decorate cu ordinele "Drapelul Roșu", "Războiul pentru Apărarea Patriei" clasele I sau II ori "Steaua Roșie" – 500 de lei; g) veteranilor de război decorate cu ordinul "Ștefan cel Mare" – 700 de lei; h) veteranilor de război	Cu referire la articolele 20 și 21 din proiect, atragem atenție la utilizarea terminologiei, care necesită a fi revizuită pentru uniformizarea terminologiei utilizate. Autorul proiectului utilizează mai multe noțiuni pentru aceeași plată/alocație: „alocație lunară de stat”, „alocație de stat pentru merite deosebite față de stat” și „alocație nominală”. Întru respectarea clarității și preciziei norma alin. (3) al art. 20 necesită a fi redactată. Atragem atenție la textul „se încadrează în două sau mai multe categorii de beneficiari specificate la alin.(2) li se stabilește”, care urmează a fi înlocuit prin altă formulă.	Array	Recomandăm a utiliza un singur termen pentru aceeași plată / alocație. La alin. (3) al art.20, textul „se încadrează în două sau mai multe categorii de beneficiari specificate la alin.(2) li se stabilește” recomandăm a se substitui cu cuvintele „dețin mai multe distincții de stat”, iar după cuvintele „pentru merite deosebite față de stat” se va completa cu cuvintele „se stabilește”.

17	Articolul 22.	Articolul 22. Dispoziții finale și tranzitorii (1) Prezenta lege va intra în vigoare la 01.01.2025 și la intrarea în vigoare a prezentei legi, se abrogă articolele: 7, 8, art. 14 alin.(1) lit. a), lit. c) - lit. v), alin.(2) - alin.(7), art. 15 alin.(1) lit. a), lit. c) - lit.x), alin.(2) – alin.(8), art. 18, art. 21 și art.22 alin.(1) lit. d), lit. f) și lit. i) din Legea nr. 190/2003 cu privire la veterani. (2) Prevederile art. 15 alin.(2) lit. a) din prezenta lege, nu se aplică în prezența excepțiilor stabilite la alineatul (1) din prezenta lege. (3) Guvernul, în termen de 6 luni: a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru a aduce legislația în vigoare în corespundere cu prevederile prezentei legi, b) va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege;	Pentru asigurarea unui stil juridic specific normativ în vederea intrării în vigoare a actului normativ și abrogarea unor norme din Legea nr. 190/2003, pentru claritate este necesar de a reformula art. 22 alin. (1). Este de menționat că, la intrarea în vigoare a legii, urmează a fi abrogate toate normele care reglementează drepturile și garanțiile sociale ale veteranilor de război și a altor categorii de persoane care cad sub incidența acestei legi, care se regăsesc în Legea nr. 190/2003 cu privire la veterani.	Array	Recomandăm de a expune alin. (1) al art. 22 în redacție nouă.

IV. CONCLUZII

Proiectul de lege cu privire la veteranii de război a fost cu titlu de inițiativă legislativă în conformitate cu articolul 73 din Constituția Republicii Moldova și articolul 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996. Urmare a analizei paginii web oficiale a Parlamentului, constatăm înregistrarea și introducerea în procedură legislativă a proiectului supus expertizei.

Scopul proiectului de lege constă în definirea statutului de veteran de război prin prisma unei legi distincte, inclusiv delimitarea acestora din calitatea de subiect al Legii nr. 190/2003 cu privire la veterani. Totodată, actul normativ conturează respectul față de veteranii de război, pentru vitejia şi spiritul de sacrificiu manifestate la apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale cetățenilor. Adițional, proiectul prevede sporirea drepturilor și garanțiilor de stat pentru această categorie de beneficiari, precum și pentru membrii familiilor acestora, exprimate prin măsuri de asistență socială suplimentare, facilități și prestații menite să le asigure bunăstarea morală, socială și financiară. Reglementările propuse în proiectul de lege nu contravin dreptului constituţional al cetăţeanului la asistenţă şi protecţie socială consfinţit în art. 47 alin. (2)

din Constituție.

Autorul menționează că, proiectul de lege nu prevede modificarea bugetului de stat, în sensul majorării acestuia, dar determină modificarea procedurii de cuantificare și alocare. Suma alocată pentru executarea măsurilor de protecție a veteranilor de război, nu va fi majorată, dar va fi modificată procedura de gestionare în sensul valorificării drepturilor veteranilor de război.

Reținem că proiectul de lege nu extinde categoriile de garanții sau drepturi prevăzute la momentul actual de Legea nr. 190/2003, dar urmărește scopul de a le actualiza și a asigura executarea plenară a acestora prin conferirea dreptului veteranului de război de a alege în anumite situații executarea prevederilor legii, reieșind din interesele subiectului beneficiar.

Proiectul de lege a fost supus consultărilor publice cu asociațiile veteranilor de război. Din perspectiva drepturilor omului, analiza arată că reglementările sunt în deplină concordanţă cu prevederile Convenţiei pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale, precum și cu dispoziţiile Constituţiei Republicii Moldova și a tratatelor internaţionale la care este parte Republica Moldova.

Textul proiectului de lege cu privire la veteranii de război, urmează a fi supus redactării prin prisma prevederilor Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate şi claritate.